

Asia: VN/10627/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yksityisteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1069/2018) muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Väylävirastolta lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yksityisteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1069/2018) muuttamisesta. Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja lausuu seuraavaa:

Yleisenä huomiona Väylävirasto toteaa, että yksityistieavustusten avustusprosentteihin esitettyjä korotuksia voidaan pitää perusteltuina ja kannatettavina. Avustusprosenttien korotus vaikuttaa myös siten, että avustuksia voidaan myöntää aiempaa harvemmälle tilanteessa, jossa hakemismäärä olisi suuri. Kokonaisuutena katsoen väestö ja siten myös tiekuntien rahoituspohja on maaseudulla pienenemässä. Väestökehityksestä johtuen myös maaseudun avustuskelpoisten yksityisteiden ja avustushakemusten määrä saattaa vähetä. Vaikka yksityisteiden liikenne väheneekin, on elinkeinoelämän ja erityisesti metsäteollisuuden kuljetusten kannalta kuitenkin edelleen tarpeita yksityistieverkon toimivuudelle. Siten yksityisteiden avustusprosenttien korotukset ovat perusteltuja, vaikka samaan aikaan lisää rahaa tarvittaisiin myös maantieverkon kunnossapidon rahoitukseen ja kunnossapidon rahoituksen ostovoima on nopeasti heikkenemässä. Lisäksi Väylävirasto katsoo, että asetuksessa tulisi olla siirtymäaikaa koskevat säännökset.

Esityksessä vain lauttapaikkojen ja vuosittain purettujen siltojen osalta on määritelty avustuksen vähimmäismäärä. Väylävirasto lausuu, että tiekunnan kustannusarvion laadinnan kannalta olisi selkeämpää, että avustuksen vähimmäismäärä olisi määritelty kaikkien kohteiden osalta. Jos tiekunnan saama avustus jäisi kovin alhaiseksi esimerkiksi määrärahan vähäisyydestä johtuen, saattaisi tiekunta jättää avustuksen vastaanottamatta ja peruuttaa hankkeen toteutuksen.

Väylävirasto toteaa, että lausuntopyyntöissä esitettyihin tarkentaviin kysymyksiin on erittäin vaikeaa suoraan vastata. Koska esimerkiksi yksityisteiden käyttäjämääristä ei ole kunnollisia lähtötietoja, on vaikutuksia vaikea arvioida.

Avustuskohteiden priorisoinnin osalta Väylävirasto lausuu, että etusijalla tulisi olla sellaiset yksityistiet, joilla on säännöllistä raskasta liikennettä. Koska Väylävirastolle tulee jatkuvasti esityksiä yksityisten lossien ja lauttojen ottamisesta maanteiksi, kannattaa Väylävirasto kyseisten kohteiden avustamisen priorisointia, mikäli avustuskohteita joudutaan rajaamaan. Lisäksi yksityisteiden sillat on perusteltu kohderyhmä, koska niiden korjaaminen tai uusiminen ei ole yleensä halpaa, joten näillä kohteilla avustus tulee kovimpaan tarpeeseen. Kolmanneksi priorisointikohteeksi Väylävirasto nostaa vilkasliikenteiset yksityistiet, joilla on selvästi läpikulkuliikennettä, jota ei helposti voida rajata tai joilla kulkee koulukuljetuksia tai joukkoliikennettä.

Yleisesti ottaen valtio siis keskittyisi avustamaan normaalia kalliimpia kohteita, elinkeinoelämän kannalta tärkeitä yksityisteitä sekä vilkasliikenteisiä läpikulkuväyliä, jotka eivät kuitenkaan täytä maantien edellytyksiä, kun taas normaali yksityistien rakentamisen tai kunnostamisen avustaminen puolestaan kuuluisi ensisijaisesti kunnille.

Esityksen tavoitteena on kannustaa yksityisteiden parannuksiin niiden vuosittaista määrää lisäävästi, sekä yksityisteiden korjausvelan vähentyminen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Väylävirasto lausuu, että vain valtion ja kunnan yhteenlasketulla määrärahalla on vaikutusta tiekunnan halukkuuteen ja mahdollisuuksiin käynnistää parantamishankkeita ja näin ehkäistä korjausvelan kasvua. Kunnat kuitenkin myöntävät avustuksia perusparannuksiin eri perustein, sillä toiset kunnat edellyttävät myös valtiolta myönnettyä avustusta, kun taas toiset avustavat vain siinä tapauksessa, että valtio tekee kielteisen avustuspäätöksen. Valtion avustusmäärärahan korotus on tiekunnan kannalta hyvä asia, mutta saattaa johtaa kunnan myöntämien parantamisavustusten vähenemiseen.

Väylävirasto toteaa, että yksityistieavustushakemusten vähäiseen määrään on saattanut vaikuttaa tiekuntien suunnittelu- ja toteuttamisosaamisen puute sekä uuden yksityistielain voimaantulon jälkeiset uudelleenjärjestäytymiset, jotka ovat sitoneet tiekuntien resursseja. Lisäksi on hyvä huomata, että kustannustason merkittävä nousu nostaa yhden toteuttamishankkeen kustannuksia, jolloin tuettavien hankkeiden määrä vähenee toteuttamishinnan noustessa. Haettujen ja myönnettyjen avustusten määrää ja kustannustasoa onkin siksi suositeltavaa edelleen seurata myös muutoksen jälkeen.

Esityksen mukaan olisi tärkeää tunnistaa keskeisten toimintojen ja kuljetusketjujen kannalta ne yksityistiet, joiden kunnostamisella saavutetaan merkittävimmät vaikutukset. Mahdollisimman yhtenäisten valtakunnallisten tunnistamis- ja kohdistamisperusteiden osalta Väylävirasto toteaa, että valtakunnallisia periaatteita on haasteellista määrittää, koska maa on laaja ja toimintaympäristöt kirjavia. Yksityisteiden merkitykseen vaikuttaa myös muun tieverkon tiheys, ns. verkon silmäkoko.

Muilta osin Väylävirastolla ei ole asiassa lausuttavaa.

Kuistio Laura

Konttajärvi Sauli
Väylävirasto